

NATURA 2000 - STANDARDOWY FORMULARZ DANYCH

dla obszarów specjalnej ochrony (OSO),
proponowanych obszarów mających znaczenie dla Wspólnoty (pOZW),
obszarów mających znaczenie dla Wspólnoty (OZW) oraz
specjalnych obszarów ochrony (SOO)

OBSZAR PLH300044
NAZWA OBSZARU Jezioro Kaliszańskie

ZAWARTOŚĆ

- [1. IDENTYFIKACJA OBSZARU](#)
- [2. POŁOŻENIE OBSZARU](#)
- [3. INFORMACJE PRZYRODNICZE](#)
- [4. OPIS OBSZARU](#)
- [6. POWIĄZANIA OBSZARU](#)
- [7. MAPA OBSZARU](#)

1. IDENTYFIKACJA OBSZARU

1.1. Typ B	1.2. Kod obszaru PLH300044	Powrót
---------------	-------------------------------	------------------------

1.3. Nazwa obszaru

Jezioro Kaliszańskie

1.4. Data opracowania 2008-08	1.5. Data aktualizacji 2024-03
----------------------------------	-----------------------------------

1.6. Instytucja lub osoba przygotowująca wniosek:

Nazwisko/Organizacja: Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska
Adres: Polska Al. Jerozolimskie 136 Warszawa 02-305
Adres e-mail: kancelaria@gdos.gov.pl

Data zaproponowania obszaru jako OZW:	2009-10
Data zatwierdzenia obszaru jako OZW(*):	2012-01
Data objęcia obszaru ochroną SOO:	2022-02
Krajowe odniesienie prawne dla formy ochrony SOO:	rozp. MKiŚ z dn. 25 stycznia 2022 r. w spr. soo Jezioro Kaliszańskie (PLH300044)

2. POŁOŻENIE OBSZARU

Grupa	Kod	naukowa	S	NP	Typ	Wielkość		Jednostka	Kategoria	danych	A B C D		A B C		
						Min	Maks				C R V P		Populacja	Stan zachowania	Izolacja
M	1337	Castor fiber			p				C	M	C	B	C	C	

- Grupa: A = płazy, B = ptaki, F = ryby, I = bezkręgowce, M = ssaki, P = rośliny, R = gady.
- S: jeśli dane o gatunku są szczególnie chronione i nie mogą być udostępnione publicznie, należy wpisać „tak”.
- NP: jeśli dany gatunek nie występuje już na danym terenie, należy wpisać „x” (opcjonalnie).
- Typ: p = osiadłe, r = wydające potomstwo, c = przelotne, w = zimujące (w przypadku roślin i gatunków niemigrujących należy użyć terminu „osiadłe”).
- Jednostka: i = osobniki pojedyncze, p = pary lub inne jednostki według standardowego wykazu jednostek i kodów zgodnego ze sprawozdawczością na podstawie art. 12 i 17 (zob. [portal referencyjny](#)).
- Kategorie liczebności (kategoria): C = powszechne, R = rzadkie, V = bardzo rzadkie, P = obecne - wypełnić, jeżeli brak jest danych (DD), lub jako uzupełnienie informacji o wielkości populacji.
- Jakość danych: G = „wysoka” (np. na podstawie badań); M = „przeciętna” (np. na podstawie częściowych danych i ekstrapolacji); P = „niska” (np. zgrubne dane szacunkowe); DD = brak danych (kategorię tę należy stosować wyłącznie, jeśli nie da się dokonać nawet zgrubnej oceny wielkości populacji - w takiej sytuacji można pozostawić puste pole dotyczące wielkości populacji, jednak pole „Kategorie liczebności” musi być wypełnione).

4. OPIS OBSZARU

4.1. Ogólna charakterystyka obszaru

[Powrót](#)

Klasa siedliska przyrodniczego	Pokrycie [%]
N06	46.58
N10	11.03
N12	42.39
Ogółem pokrycia siedliska przyrodniczego	100

Dodatkowa charakterystyka obszaru:

Ostoja chroni jedno z największych jezior północnej Wielkopolski - Jezioro Kaliszańskie. W granicach obszaru znajdują się również Jezioro Toniszewskie i jezioro Kaliszanki oraz liczne drobne zbiorniki wodne usytuowane w obrębie łąk i torfowisk niskich przylegających do fragmentu rzeki Rudki. Ostoja ma bardzo duże znaczenie w skali ponadregionalnej dla zachowania siedlisk łąk ramieniowych (klasa *Charetea fragilis*) w głębokowodnych jeziorach. Obszar położony jest na Pojezierzu Chodzieskim, ok. 9,5 km na północny-zachód od Wągrowca. Jezioro Kaliszańskie (Kaliszańskie Duże) jest głębokim (26,9 m głęb.) zbiornikiem o powierzchni 282,5 ha. Jest jednym z grupy jezior rynnowych położonych w okolicy Pawłowa Żońskiego, łączącym w swoim basenie dwie rynny glacialne. Rynnowa misa tego zbiornika wodnego, po pierwotnej konserwacji bryłami martwego lodu i wypełnieniu wolnych między nimi przestrzeni materiałami z wytopionego z lodowca, a w okresie późniejszym osadami jeziornymi, charakteryzuje się obecnie występowaniem kilku przegłębień i podwodnych progów. Od głównego basenu znajdującego się przy wsi Kamienica, w kierunku wschodnim i północno-wschodnim, odchodzą dwie zatoki (zwane odpowiednio - Duża Zatoka i Mała Zatoka). Podwodne zbocza, progi oraz obecność rozległych przybrzeżnych płyczn, to główne miejsca występowania łąk ramienicowych. Tym samym Jezioro Kaliszańskie reprezentuje typ twardowodnego mezotroficznego jeziora ramienicowego, w postaci wyjątkowo cennej - jeziora głębokiego. Cechuje się wysoką przejrzystością wody i stosunkowo niską produkcją pierwotną, a pod względem rybackim należy do jezior sielawowych. Dominująca roślinność ramienicowa, reprezentowana przez 6 zbiorowisk z klasy *Charetea fragilis*, zasiedla strefy do ponad 8 m głębokości (Gąbka i Owsiany, 2008; Kolasa, 2015; Lisek, 2020). Wzdłuż brzegu, zwłaszcza w części południowej i pomiędzy zatokami, rozpościerają się szerokie strefy szuwarowe i wilgotne łąki, w tym trzęślicowe (Maćkowiak, 2019), zajmujące zwykle dawne

strefy akumulacji biogenicznej po pierwotnym zasięgu jeziora. Tereny otaczające jezioro są praktycznie bezleśne, jedynie przy brzegach północnym i północno-wschodnim wykształcają zbiorowiska nawiązujące do łągów wierzbowych i topolowych. Od północy, przez Małą Zatokę, jezioro połączone jest z eutroficznym Jeziorem Strzałkowskim (Strzałkowo, Kaliszańskie Małe), usytuowanym poza opisywanym obszarem. Od zachodu, poprzez Zatokę Dużą i system kanałów łączy się z rzeką Rudką przepływającą na analizowanym obszarze przez Jezioro Toniszewskie (pow. 36 ha, głęb. maks. 3,2 m) oraz jezioro Kaliszanki (pow. 7,75 ha). W obrębie ostoi występuje ponad 20 drobnych zbiorników wodnych związanych z doliną rzeki Rudki. W dolinie tej dominują zbiorowiska szuwarowe, intensywnie użytkowane łąki świeże, rzadziej łąki zmiennowilgotne, czy wierzbowiska.

W ekosystemach wodnych ostoi (jeziorach, drobnych zbiornikach i ciekach) odnotowano zagrożone gatunki ramienic, podlegające ochronie prawnej, np: Chara filiformis i Nitella opaca. Dla Wielkopolski, poza jeziorami ramienicowymi w obszarze PLH300026 Pojezierze Gnieźnieńskie (silnie zagrożonymi procesem obniżania się wód w związku z działalnością kopalni węgla brunatnego) oraz Jeziorem Dominickim (Ostoja Przemęcka PLH300041), stanowi podstawowy obszar dla zachowania niezwykle rzadkich w regionie siedlisk ramienicowych w jeziorach głębokich. Obszar jest również ważną ostoją dla ptaków wodno-błotnych łągowych, jak i migrujących.

4.2. Jakość i znaczenie

Ostoja chroni jedno z najlepiej zachowanych w Wielkopolsce głębokowodnych mezotroficznych jezior ramienicowych - Jezioro Kaliszańskie. Obszar chroni 5 typów siedlisk z Załącznika I Dyrektywy Rady 92/43/EWG.

6410 Zmiennowilgotne łąki trzęślicowe (Molinion)

Płat łąki trzęślicowej zinwentaryzowano w trakcie wykonywania inwentaryzacji łąk świeżych w obszarze Natura 2000 (Maćkowiak, 2019). Stanowisko łąki zmienno wilgotnej z dominacją *Molinia cerulea* odnotowano na południe od Dużej Zatoki Jeziora Kaliszańskiego w sąsiedztwie pasa zarośli wierzbowych. Łąka stanowi typową postać siedliska przyrodniczego 6410 z dominacją takich gatunków jak *Molinia carulea*, *Selinum carvifolia*, *Briza media*, *Carex viridula*, *Dactylorhiza incarnata*, występująca na powierzchni 1,09 ha (ocena reprezentatywności C). Jednorodny płat łąki zapewne nigdy nie zajmował większą powierzchnię.

Biorąc pod uwagę aktualne dane o siedlisku przyrodniczym 6410 wskazano, iż powierzchnia względna siedliska nie przekracza poziomu 2% w stosunku do powierzchni w obrębie kraju (względna powierzchnia C). Z kolei stan zachowania siedliska utrzymuje kategorię B na podstawie dokonanych ocen cząstkowych. Stopień zachowania struktury – II (dobrze zachowana) właściwy skład charakterystyczny roślinności przy dominacji kilku gatunków (Maćkowiak, 2019). Stopień zachowania funkcji – II (dobre perspektywy). Aktualne oddziaływania i zmiany roślinności dają pewność utrzymania siedliska przyrodniczego 6410 w obszarze Natura 2000 (ocena ogólna znacząca – C), przy odstawianiu właściwego użytkowania łąki, co w perspektywie ochrony siedliska może podnieść wartość siedliska przyrodniczego w obszarze.

4.3. Zagrożenia, presje i działania mające wpływ na obszar

Najważniejsze oddziaływania i działania mające duży wpływ na obszar

Oddziaływania negatywne			
Poziom	Zagrożenia i presje [kod]	Zanieczyszczenie (opcjonalnie) [kod]	Wewnętrzne / zewnętrzne [i o b]
M	A08		i
M	E01		o
L	J02.03		i
M	A08		o
L	G01		i
M	E03		i
L	D01.02		i
M	F02.03		i

M	X		b
L	F03.01		i
M	K02.03		i
L	F03.02.03		i
Oddziaływania pozytywne			
Poziom	Działania, zarządzanie [kod]	Zanieczyszczenie (opcjonalnie) [kod]	Wewnętrzne / zewnętrzne [i o b]
L	A03		i
M	X		b

Poziom: H = wysoki, M = średni, L = niski.

Zanieczyszczenie: N = stosowanie azotu, P = stosowanie fosforu/fosforanów, A = stosowanie kwasów/zakwaszanie, T = toksyczne chemikalia nieorganiczne,

O = toksyczne chemikalia organiczne, X = zanieczyszczenia mieszane.

i = wewnętrzne, o = zewnętrzne, b = jednocześnie.

4.4. Własność (opcjonalnie)

Typ		[%]
Publiczna	Krajowa/federalna	0
	Kraj	0
	związkowy/województwo	0
	Lokalna/gminna	0
	Inna publiczna	0
Własność łączna lub współwłasność		0
Prywatna		0
Nieznana		100
Suma		100

4.5. Dokumentacja (opcjonalnie)

1. Cerbin S.; Kokociński M. Zbiorowiska planktonu roślinnego i zwierzęcego jeziora Kaliszańskiego Dużego - ocena stanu biologicznego i istniejących zagrożeń. Bad. Fizjogr. nad Polską Zach., Seria B – Botanika, 1998, 47, 245-256. 2. Choiński A.; Ławniczak A.; Ptak M.; Sobkowiak L. Causes of lake area changes in Poland. Journal of Resources and Ecology, 2011, 2(2), 175-180. 3. Fajfer A. Różnorodność zbiorowisk roślinności zanurzonej i wynurzonej mezotroficznego Jeziora Kaliszańskiego (1995-1996) Praca magisterska. Zakład Hydrobiologii UAM, Poznań (mskr.), 1997. 4. Gąbka M.; Owsiany P.M. Dane niepublikowane, wykonane w ramach prac Wojewódzkiego Zespołu Specjalistycznego, Warszawa, 2008. 5. Jackowiak, B., et al. Red list of vascular flora of Wielkopolska (Poland). Biodiv. Res. Conserv, 2007, 5.8: 95-127. 6. Kaźmierczakowa, R., et al. Polish red list of pteridophytes and flowering plants. Instytut Ochrony Przyrody Polskiej Akademii Nauk, Kraków, 2016. 7. Maćkowiak Ł. Ekspertyza siedlisk przyrodniczych 7210 i 6510 w obszarze Natura 2000 Jezioro Kaliszańskie PLH300044., Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Poznaniu, Poznań, 2019. 8. Rożek W.; Mazurkiewicz J.; Przybył A. Biological and morphological characteristics of European cisco (*Coregonus albula* L. 1758) from the Kaliszańskie lake in the autumn period. Sci. Pap. Agric. Univ. Poznan, Animal Science, 2005, 8, 69-82. 9. Szybowski J.; Tonder J.; Zenka S. Studium i badania aktualnego stanu wód jezior: Zbiczno, Kaliszańskie i Sławianowskie wraz z wytycznymi do ich ochrony. Część I: Jezioro Kaliszańskie WIOŚ, Piła, 1987.

6. ZARZĄDZANIE OBSZAREM

6.1. Organ lub organy odpowiedzialne za zarządzanie obszarem:

Organizacja:	Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Poznaniu
Adres:	Polska Jana Henryka Dąbrowskiego 79 60-529 Poznań
Adres e-mail:	sekretariat.poznan@rdos.gov.pl

6.2. Plan(-y) zarządzania:

Aktualny plan zarządzania istnieje:

☐	Tak
☐	Nie, ale jest w przygotowaniu
☒	Nie

7. MAPA OBSZARU

[Powrót](#)

Nr ID INSPIRE:

PL.ZIPOP.1393.N2K.PLH300044

Mapa załączona jako plik PDF w formacie elektronicznym (opcjonalnie)

Tak Nie

Odniesienie lub odniesienia do oryginalnej mapy wykorzystanej przy digitalizacji granic elektronicznych (opcjonalnie)

--